

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)

Власне кажучи, право на посмертну автономію є логічним продовженням конституційного права на життя. Беручи до уваги все вищесказане, залишається відкритим питання: чи є ми справді господарями своєї долі, чи лише суб'єктами, обмеженими множинними нормативними, біологічними та соціальними детермінантами? Зрештою, свобода, за яку бореться Захисник, традиційно сприймається суспільством як політична чи територіальна категорія – свобода від зовнішнього примусу, від окупації, від насильства... Проте така свобода є неповною, якщо вона не охоплює внутрішній вимір – автономію особи у прийнятті рішень щодо власного існування. Адже справжній суверенітет починається не з кордонів держави, а з кордонів людського тіла і волі.

Чи може держава обмежувати свободу, апелюючи до етичних стандартів чи публічного порядку? Чи, навпаки, вона повинна гарантувати належний простір для реалізації такої волі, навіть якщо йдеться про рішення, які межують із самопожертвою? Очевидно, це питання не має однозначної відповіді, але воно чітко вказує на те, що свобода не є статичною категорією – вона постійно переосмислюється в умовах нових викликів, зокрема – війни.

Справжня пошана до Героїв полягає не у створенні культу недоторканих останків, а у забезпеченні їх права залишатися суб'єктами права навіть після смерті. Суб'єктність не зникає з останнім подихом, вона закарбована у волевиявленні щодо дозволу на трансплантацію його органів, яке Закон зобов'язаний шанувати, адже «*volenti non fit injuria*» («тому, хто згодний, не завдається кривда»). У протилежному випадку гідність стає беззмістовною декларацією, яка існує тільки в межах дозволеного, але не в межах можливого.

*Проте,
«Dignitas non moritur...»*

Боровик Р.І.

Державний торговельно-економічний університет

ruslana06q@gmail.com

м. Київ

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА ОСВІТУ?

Чи кожен з нас має рівне право на освіту? Дійсно - чи справді кожен має рівний доступ до знань, чи це лише задекларована норма? Законодавство України дає чітку відповідь. Зокрема, в Конституції України ст. 53 закріплено, що кожен має право на освіту, а держава забезпечує доступність і безоплатність базової освіти. Водночас це право тісно пов'язане з розвитком суспільства, економічними умовами та рівнем життя населення, що значною мірою впливає на можливості його реалізації.

Також освіта залежить від рівня професіоналізму викладачів та рівня фінансування. Наприклад, у великих містах зазвичай є більше можливостей для отримання якісної освіти: сучасні школи, доступ до додаткових курсів, кваліфіковані педагоги. Натомість у сільській місцевості ситуація часто є значно складнішою: нестача вчителів, застаріле обладнання, обмежений доступ до ресурсів.

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)*

Право на освіту не існувало б повноцінно без права на свободу та особисту недоторканність. Адже освіта це не просто відвідування школи чи університету, а можливість самостійно обирати свій життєвий шлях, формувати власний світогляд, розвивати критичне мислення та реалізовувати свої здібності. Саме свобода дає людині право вирішувати, де навчатися, яку професію обрати і як реалізувати свої здібності. Без свободи вибору освіта перетворюється на формальність, яка не дає людині можливості розкрити свій потенціал.

Держава надає право на освіту через складну систему норм. В Законі України “Про освіту” зазначаються принципи доступності, рівності освіти. Тобто означає те, що кожна людина, незалежно від соціального статусу, матеріального становища, місця проживання чи інших факторів, має право отримати якісну освіту. Держава фінансує заклади освіти, створює навчальні програми, встановлює стандарти та контролює якість навчального процесу. А також існують різні форми підтримки - стипендії, пільги, державні програми, спрямовані на забезпечення доступу до освіти для соціально вразливих груп населення.

Але також важливо мотивувати молодь до навчання, а не навпаки. Наприклад, університети мають мінімум бюджетних місць, з кожним роком їх все більше скорочують, через що значна більшість навчаються на контракті. Ще одна проблема - це висока вартість навчання, далеко не кожна сім'я може дозволити собі оплатити це, враховуючи скрутну економічну ситуацію в країні. Більшість учнів завершує навчання після дев'ятого класу.

Через низку таких факторів молодь обирає не вчитись, а працювати, і це, за даними Національного Інституту Стратегічних Досліджень, має для держави як короткострокові переваги, так і серйозні довгострокові ризики.

Однак реалізація права на освіту набагато складніша. Забезпечення права на освіту в умовах правового режиму воєнного стану в Україні стає особливо гострою проблемою через активні бойові дії та окупацію територій. Воєнні дії супроводжуються порушенням прав людини, включаючи право на освіту, що суперечить міжнародним стандартам.

До того ж, було багато факторів які впливали на освіту: перехід на дистанційне навчання у зв'язку з пандемією COVID-19 спричинив погіршення якості та доступності освіти, а також загострення низки освітніх нерівностей. На початку пандемії 90% шкіл по всьому світу були зачинені; військовий стан - руйнування інфраструктури, переміщення населення та небезпека для життя. Все це також ускладнює доступ до освіти.

Через війну ці проблеми стають ще більш відчутними. За даними Інституту освітньої аналітики, до повномасштабного вторгнення в лютому в українських школах навчалось 4,23 мільйона учнів, а 1,1 мільйона дітей відвідували дитячі садки. Деякі діти змушені навчатися в укриттях або дистанційно. Інші взагалі втратили доступ до освіти через вимушене переселення або руйнування навчальних закладів. Таким чином, згідно з наведеним даним, майже 70% учнів навчаються дистанційно або за змішаною формою навчання. І ця цифра продовжує збільшуватися внаслідок масованих атак РФ на критичну інфраструктуру України, які призвели до відсутності електропостачання, опалення, води, доступу до високошвидкісного Інтернету та мобільного зв'язку. Це створює додаткову освітню нерівність, яка може мати довготривалі наслідки для розвитку суспільства.

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)*

Для того щоб створити умови для надання освіти, необхідні безпечні умови. Це включає як профілактичні заходи, так і чітку систему реагування на випадки порушення прав учнів. За булінг передбачена як адміністративна, так і кримінальна відповідальність - залежно від характеру та наслідків правопорушення. Адміністративна відповідальність згідно зі статтею 173-4 КУпАП передбачає накладення штрафу або громадських робіт.

Однак, варто також зазначити, що рівний доступ до освіти передбачає не лише формальну можливість навчатися, а й створення реальних умов для цього. Наприклад, важливою є якість освіти, матеріально-технічного забезпечення закладу та рівня підготовки викладачів. У сільській місцевості або в умовах війни ці проблеми відчуваються особливо гостро, що ще більше загострює питання освітньої нерівності.

Чи маю я право на освіту? Звісно так, і це право визначене Конституцією України. Завжди важливо не лише знати і розуміти свої права, а й вміти правильно їх відстоювати. Право на освіту за законом не може порушуватися або реалізовуватися лише формально.

Зниження рівня освіти означає зниження рівня культури, економіки, науки і технологій. Саме тому важливо не лише знати і розуміти свої права, а й вміти їх відстоювати, а також сприяти створенню умов, за яких кожна людина матиме реальний, а не лише формальний доступ до якісної освіти.

Бричук Ю. В.

Державний університет «Житомирська політехніка»

yulialife245@gmail.com

м. Житомир

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА «ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ» ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ?

Відповідно до ст. 50 КК України, «покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами».

Після звільнення особи від відбуття покарання, постає питання щодо погашення судимості, тобто, визнання особи такою яка раніше не притягувалась до кримінальної відповідальності. Відповідно до ст. 89 КК України погашення судимості відбувається автоматично, якщо особа протягом визначеного в статті строку не вчинить нового кримінального правопорушення. Припустимо, що особа стала на шлях виправлення, усвідомила свої помилки та хоче почати антикримінальний спосіб життя. Особа хоче влаштуватися на роботу в певну компанію, вона пройшла бесіду і попередньо прийнята на роботу. Однак, перед взяттям на роботу керівник даної компанії вирішив перевірити інформацію про особу в базах, та відправив запити до державних органів, оскільки турбується за безпеку та репутацію компанії.

Отримавши відповіді керівник побачив, що в Єдиній інформаційній системі МВС України наявна інформація про особу, зокрема, щодо притягнення її до кримінальної відповідальності. Після перевірки даних про особу керівник відмовився брати її на роботу, аргументуючи це тим, що особа притягувалась до кримінальної відповідальності за нетяжкий злочин.